

“มวยไทย”

รายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ

ดร. ประไพร จันทะบัณฑิต

มวยไทย เป็นศาสตร์และศิลป์ เป็นศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัวของไทยที่มีมาอย่างช้านาน ก่อกำเนิดจากแนวคิดทางภูมิปัญญาของคนไทยในสมัยก่อน ที่ต้องต่อสู้กับภัยธรรมชาติ สัตว์ป่า มนุษย์ และภัยจากสงคราม มวยไทยจึงถือเป็นศาสตร์วิชาที่สำคัญในการป้องกันตัวในระยะประชิด ดังนั้นคนไทยจึงมีการฝึกฝนวิชามวยไทยตั้งแต่สถาบันครอบครัว ชุมชน และสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อไว้ใช้ในการป้องกันตนเองและปกป้องประเทศชาติ มวยไทย มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นคือการใช้อวัยวะส่วนต่าง ๆ ของร่างกาย (กายอาวุธ) ในการทุ่ม ทับ จับ หัก กอดรัด พัดเหวี่ยงเพื่อใช้ในการป้องกันตัว โดยได้ผสมผสานท่วงท่าลีลาที่คิดค้นจากการเลียนแบบท่าทางของสัตว์ การสังเกตธรรมชาติ และนำเอาท่าทางจากวิถีชีวิตและภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมตามบริบทของท้องถิ่นของแต่ละภูมิภาค มาประยุกต์จนเกิดเป็นกระบวนท่าและชื่อท่าต่าง ๆ ในศิลปะมวยไทย เช่น จระเข้ พาดหาง ตาเถรค้ำฟ้า ปักลูกทอย ทะแยค้ำเสา เกรกวาดลาน เป็นต้น ศาสตร์วิชามวยไทยให้ความสำคัญด้านคุณธรรม จริยธรรม การเคารพและการกตัญญูต่อครูอาจารย์และผู้อื่น มีวัฒนธรรมประเพณีการไหว้ครูและรำรำ การมอบตัวเป็นศิษย์ การขึ้นครู และการครอบครู และการไหว้ครูประจำปีที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น เห็นได้จากนักมวยไทยจะมีการไหว้ครูและรำรำก่อนทุกครั้งที่จะทำการชกมวย มวยไทยมีเอกลักษณ์การแต่งกายที่ผูกกับความเชื่อของคนไทยในอดีต ที่มีการคาดเชือกที่มือ คาดผ้าประเจียดไว้ที่ต้นแขน และสวมมงคลไว้บนศีรษะ เพื่อความเป็นสิริมงคลและเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับตนเองให้มีสมาธิและสติปัญญา

มวยไทย เป็นศูนย์กลางในการสร้าง และบ่มเพาะคนในชุมชนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่และเพื่อนมนุษย์ มีความกล้าหาญ เด็ดเดี่ยว และมีความเป็นสุภาพบุรุษ มวยไทยเน้นความเท่าเทียม ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ความเป็นอิสระ ความเคารพซึ่งกันและกัน และความเป็นสากล โดยมีสำนักมวยไทยที่กระจายตัวอยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย เช่น สำนักมวยโคราช สำนักมวยลพบุรี สำนักมวยไชยา สำนักมวยท่าเสา สำนักมวยพระเจ้าเสือ เป็นต้น ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านมวยไทย

มวยไทย เป็นศิลปวัฒนธรรมและศาสตร์ด้านการป้องกันตัว สามารถสร้างความสัมพันธ์ของครอบครัว ชุมชน สังคมในมิติความรัก ความสามัคคี ความกตัญญูทศเวที และความเคารพซึ่งกันและกัน

เจ้าสำนักมวย มีหน้าที่ในการอนุรักษ์ รักษา สืบทอด และถ่ายทอดศาสตร์วิชาความรู้ด้านมวยไทยที่เป็นรากเหง้ามรดกทางวัฒนธรรมภูมิปัญญาและประเพณีของมวยไทยให้กับบรรดาลูกศิษย์ทั้งหลาย

ครูมวยไทย มีหน้าที่ในการถ่ายทอดวิชาความรู้ด้านมวยไทยให้กับลูกศิษย์ โดยไม่เลือกเพศ และวัย ทำหน้าที่สืบสาน อนุรักษ์ และส่งเสริมต่อยอดมรดกทางวัฒนธรรมของมวยไทย

ลูกศิษย์ มีหน้าที่ในการฝึกฝนและเรียนรู้ศาสตร์วิชามวยไทย และร่วมกันอนุรักษ์ ต่อยอด และสืบสานมรดกทางวัฒนธรรมของมวยไทยให้คงอยู่สืบต่อไป

การมีส่วนร่วมของชุมชน และความยินยอมในกระบวนการเสนอชื่อรายการเพื่อขึ้นทะเบียน ประเทศไทยได้เสนอชื่อ “มวยไทย” ซึ่งศิลปะการต่อสู้ประจำชาติไทย เป็นรายการมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมนั้น

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม มีคำสั่งแต่งตั้ง ผู้ทรงคุณวุฒิและคณะทำงานจัดทำข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “มวยไทย” เพื่อเสนอยูเนสโก

มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มีคำสั่งแต่งตั้ง คณะกรรมการโครงการจัดทำข้อมูลมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม “มวยไทย” เสนอขึ้นบัญชีต่อยูเนสโก โดยมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๑. จัดทำข้อมูลตามแบบฟอร์ม ICH-๐๒
๒. จัดทำภาพถ่าย
๓. จัดทำวีดิทัศน์
๔. จัดทำและรวบรวมเอกสารแบบแสดงความยินยอมของบุคคลที่เกี่ยวข้อง
๕. จัดประชุมกลุ่มย่อย (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับมวยไทย)
๖. จัดประชุมประชาพิจารณ์ (ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับมวยไทย)
๗. สรุปผลและจัดทำรายงานเสนอกรมส่งเสริมวัฒนธรรม เพื่อยื่นเสนอเป็นรายการตัวแทนมรดกวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ของมนุษยชาติ